

coskim? In kateri narod, povejte nam ga, daje v prvem razredu učiti francosčino?

Poslednjič še gosp. vodji Hrovathu eno besedico: Kako to, da ste dali tak sestavek, ki neti le prepriča, zdaj tiskati, ko ste vendar vedeli, da ne vlada več tako ministerstvo, kateremu cilj in konec ni bilo drugo nego germanizacija vseh šol? Take „študije“ naj gosp. Lesjak dá tiskati „Tagblattu“ ali pa „Laibacherici“, dokler sta — mož in žena.

Na posled le še eno: S kakošnim „taktom“ se vreduje vladna „Laibacherica“, ktera se plačuje iz državnega, tedaj iz denarja naše dežele, ki le peščico protestantov, ogromno večino pa katoličanov šteje, kaže nam njen spis od 3. dne t. m., kjer govori o programu ljubljanske realke ter med drugim pravi, da v drugem polletju bilo je v tej šoli skupaj 243 učencev, in sicer: 4 evangeliki (protestantje), ostanek pa so bili katoliki. Izvrstno! 239 katolikov je „Laibacherici“ ostanek čez 4 protestante!!

Kakošno je vseučilišče bilo v Ljubljani pod Francozom.

„Novice“ hranijo v listinah svojih že toliko za našo domovino zanimivih zgodovinskih stvari, da vem, da rade privzemo tudi to, kako je francoski cesar Napoleon I., ko si je prisvojil kranjsko deželo, vredil vseučilišče v Ljubljani.

Napoleon I. je bil, kar ves svet vé, bistra glava; brez dolzih študij je uganil, da Ljubljana po vsej svoji legi je pravo mesto za vseučilišče. Modrijani dunajskega „reichsratha“ a là Rechbauer et tutti quanti se vé da so svojo modrost drugače razkladali.

Al pustimo jih in povejmo „Novicam“, kako Napoleonov ukaz od 1. avgusta leta 1810. pod naslovom: „Reglement sur l'Enseignement et la discipline des ecoles centrales de Laybach“ vreduje vseučiliščine šole v Ljubljani.

Ta „reglement“ obsega 58 razdelkov in v razdelku 34-41. določuje vrsto šol in njenih nauk tako-le:

Vseučilišče po tej vredbi je obsegalo 7 vrst viših šol, namreč 1) medicino (zdravstvo notranjih bolezni), 2) kirurgijo (zdravstvo vnanjih bolezni), 3) farmacijo (lekarstvo), 4) pravoznanstvo (jus), 5) teologijo (bogoslovje), 6) šolo za inženirje in arhitekto, 7) šolo za zemljemerstvo (arpenteurs).

Učili pa so se po tej vredbi v vsaki teh viših šol sledeči predmeti:

I. V medicinski šoli s 5 leti: v 1. letu: govorništvu (eloquenz), metafizika, fizika, — v 2. letu: anatomija, prirodoslovje, botanika, občna kemija, — v 3. letu: anatomija, fiziologija, farmacijska kemija, — v 4. letu: ozdravljanje bolezni (klinika), patologija, farmakologija, — v 5. letu: ozdravljanje bolezni (klinika), sodniška medicina, spoznavanje vnanjih bolezni in porodostvje.

II. V kirurški šoli s 5 leti: v 1. letu: govorništvu (eloquenz), metafizika, — v 2. letu: kakor v 2. letu medicine, — v 3. letu kakor v 3. letu medicine, — v 4. letu anatomija, farmakologija, ozdravljanje kirurških bolezni, porodostvje, — v 5. letu: anatomija, sodniška medicina, kirurgija, porodostvje.

III. Farmacija (lekarstvo) s 4 leti: v 1. letu kakor v medicinski ali kirurški šoli, — v 2. letu: občno prirodoslovje in občna botanika, občna kemija, — v 3. letu: občno prirodoslovje, botanika, lekarska kemija, — v 4. letu: botanika specialna.

IV. Pravoznanska (juridična) šola s 4 leti: v 1. letu kakor v medicini in kirurgiji, — v 2. letu: naravno pravo in moral, občna državljanska povestnica, — v 3.

letu: Code Napoleon, kriminalno pravo, notárstvo, — v 4. letu: Code Napoleon, kriminalna obravnava, sodniška medicina.

V. Teologija (bogoslovstvo) s 4 leti: v 1. letu: kakor v medicini, kirurgiji, farmaciji in pravoznanski šoli, — v 2. letu: naravno pravo, moral, občna cerkvena povestnica, — v 3. letu: dogmatika, cerkvena povestnica, hermenevtika, — v 4. letu: moralna teologija, hermenevtika, cerkvena zgodovina.

VI. Šola za zemljemerstvo (arpenteurs) s 3 leti: v 1. letu kakor gori v vseh viših šolah, — v 2. letu: matematika, risanje, arhitektura, — v 3. letu: trigonometrija, risanje, arhitektura.

VII. Šola za inženirje in arhitekto s 3 leti: v 1. letu kakor gori v vseh viših šolah, — v 2. letu: občno prirodoslovje, matematika, mehanika, risanje, arhitektura.

Ravnatelj šolski (regent) je bil pooblaščen, da je dijake oprostil 1. leta, ako so z veljavnimi spričali dokazali, da so se že učili nauk, ki so bili enako predpisani za 1. leto viših šol. —

Ne tedaj samo to, da vemo, da francoska vlada je ustanovila leta 1810. vseučilišče v Ljubljani, utegne zanimivo biti bralcem našim, temveč tudi to, da vidijo, kako in kaj se je učilo v onih šolah in da elokvencija (govorništvu), metafizika in fizika so bili prag, čez kateri se je še le moglo priti v druge razrede viših šol.

Mnogovrstne novice.

* Koliko ljudi živi na svetu? Na svetu živi do 1350 milijonov ljudi, ki govore 3064 različnih jezikov in imajo 1100 vér. Srednja dōba človekovega življenja se šteje na 33 in pol leta; četrtnina ljudi pomrje pred 7. letom. Od 100 ljudi jih doživí 6 do 60 let in čez, od 500 ljudi eden 80 let, od 1000 ljudi eden 90 let. Vsako leto jih pomrje 40 milijonov, tedaj na dan 110.000 ljudi. Na mesto pomrlih 40 milijonov rodi se jih na leto 51 in pol milijona. Ako pa pridejo vojska, kuga ali druge izvanredne zgođe, takrat jih pomrje več. Na leto in dan se jih oženi do 11 milijonov in 250.000 ljudi.

Dopisi.

Iz slovenskega Štajarskega. (*Razpust deželnega zbora našega; nove volitve*). Med tistimi deželnimi zbori, katerim je presvitli cesar slovó dal, je tudi naš graški zbor. Hvala ministerstvu, da je Njegovemu Veličanstvu dalo ta dobri svét! Ako Bog dá in poštenost slovenska, ne bomo vprihodnje trpeli več sramote, da dva Nemca in to še prav zagrizena Nemca zastopata nas Slovence v državnem zboru dunajskem, kjer je, bahaje se, Rechbauer svoji klíki kazal Brandstetterja in Seidlna, rekoč: glejte, da na Štajarskem ni Slovence! Zdaj tedaj gré za to, da se slovenska naša zemlja reši take sramote. In rešili se je bomo, kajti oni, ki so bili oslepljeni pri zadnjih volitvah, spregledali so in se sramujejo slepote svoje, in ne več, kakor pri zadnjih volitvah, ne bodo smeli cesarski uradniki, žandarji in drugi pomočki njihovi očitne sile delati zoper poslance, ki jih mi Slovenci bomo hoteli voliti. Tako imenovanim „liberalcem“ in „ustavovercem“, ki ovirajo pravo z narodi v Avstriji in le edinega Nemca hočejo gospóda imeti, je odkljenkalo! Presvitli cesar sam hoče nov deželni zbor in nov državni zbor. — Že so razpisane volitve: 4. dan prihodnjega meseca volijo od kmečkih občin izbrani možje deželne po-

slance, — 7. dne septembra volijo mesta, trgi in kupčijske zbornice, — 9. dne pa veliki posestniki.

Rojaci! zdaj veljá, cesarju in svetu pokazati, da smo še Slovenci in da na zastavi naši, s katero gremo k volitvi, lesketajo se še zmirom besede, iz srca nam vzete: „vse za vero, dom, cesarja!“ Ni je še bilo za nas tako važne dôbe, kakor je sedanja. Zato na delo!

Iz Celja 6. avg. — Vaš ljubljanski „Tagblatt“ ima res povsod nastavljen take pisarje, ki gnojnico njegovega lista množijo z lažmi in škandali. Priča temu je dopis iz Celja v listu 178., kateri pripoveduje, da „Sokol“ ljubljanski pride v Celje in da ž njim pride še 400 Slovencev, povabljenih od tukajšnjih dveh treh rogoviležev slovenskih itd. Vsemu temu pa dodaja še cel koš psovk na narodnjake, „Sokola“ itd. Sploh je tukaj misel ta, da fabrikant tega spisa je neki dr. Glantschnigg, ki menda nima nikakoršnega drugega posla kakor to, da zalezuje tukajšnje domorodce, uho nastavlja, kaj govorijo, in kar je od daleč napačno slišal kot resnico „Tagblattu“ prodaja. Tako je pred nekimi dnevi v gostilnici „pri kroni“ nategoval dolga svoja ušesa, ko je nekdo, videvši njega, nalašč pripovedoval, da „Sokol“ pride v Celj. In hajd! je skoval oni nesramni dopis za ljublj. „Tagblatt“. Temu Glantschniggu je menda hud trn v pëti to, da se je osnovalo tukaj slovensko pevsko društvo pod imenom „slovanska lipa“, — da se snuje tudi tukaj posojilnica na pomoč kmečkemu ljudstvu in da se sploh Slovenci živahnejše gibljejo. Čeravno so naši mestjani zeló privrženi nemščini, vendar so večidel mirni ljudje in zopern jim je tak človek, ki le zdražbe dela. Naj bi kopita pobral in šel na Prusko, — al menda da tudi tam ne marajo za take baže ljudi.

Iz Celovca. (*Tabor na zgornjih Buhlah.*) „Besednik“, kterega po smrti prof. A. Umeka v istem smislu marljivo vreduje gosp. A. Biser, pripoveduje o tretjem tem koroškem taboru, da se je lepo vršil v vsem, da pa vendar je nemčurski vrag hotel dražiti lepi red in mirno slovensko ljudstvo. „Besednik“ namreč v popisu svojem pravi, da proti koncu taborovanja je prihrula divja drhal „liberalcev in demokratev“ (tako so sami sebe imenovali) ter mislila prevpiti govornike, in s tem menda razgnati taborite. Ne zavidamo društva, če res takih družnikov šteje med seboj. Pokazali so pa „neumni“ slovenski taboriti, da so ravno oni bolj izobraženi, kakor oni, od kterih se tako rado psujejo kot „dumme bindische“. Le tako se vrlemu gosp. predsedniku imamo zahvaliti, da se je taborovanje srečno do konca dognalo in da so oni sirovi fantalini na zadnje sramotno svoje pete odnesli“. — Einspielerjev „Kärntnerblatt“ ta nemčurski atentat, kterega „Laibacherica“ tako „sramožljivo“ omenuje, obširnejše popisuje tako-le: „Glavarji nemčurske druhal so bili mlinarji Hauser v Buhlah in 3 bratje Pristounig-i, kterim se je pridružila četa najetih in vpijanjenih hlapcev. Grofič Roschberg, ki ne besedice slovenske ne ume, je na konji prijezdil na taborišče; ali ga je konj prinesel zato, da je poslavil ž njim tabor ali da bi ga motil, se ne vé; to pa se je videlo mu na obrazu, da mu je razsajanje pijane druhal zeló všeč bilo. Le previdnemu predsedniku dr. Zarniku gré hvala, da se je odvrnil krvav boj“. Tako je nemčur povsod le zato na svetu, da zdražbe dela in prepir. Tako pri nas kakor pri vas! Potem pravi „Besednik“, da prihodnjo nedeljo napravijo demokrati svoj društveni shod in sicer v kljub našemu taborovanju ravno v Grabštajnu, in mislijo tamkaj podirati taborove nasprotne sklepe. Posebno jih jezi resolucija o zedinjeni Sloveniji. Ta je za-nje pravo strašilo, ravno zato, ker je za nas Slovence edino rešilo! Mi jih pri

njih sklepanji gotovo ne bomo dražili; resnica in pravica bode zmagala tako“. — Društvo sv. Mohora ravno kar razpošilja udom svojim 6 knjig, namreč 1) „življenje svetnikov in svetnic“ 6. snopič; 2) „življenje Kristusov“ 3. snopič; 3) „živali v podobah“: Ptice, 2. snopič; 4) „nauk o gospodinstvu“ in „Bučelarček“; 5) „večernice“ 24. zvezek; 6) „koledarček“ za leto 1872.

Iz Gorice 10. avg. — x+y. — V pondeljek so že zopet zborovali naši mestni očetje. Došel je bil par dni poprej od tržaškega namestništva odlok v zadevi Favetti-eve penzije; namestništvo je namreč, dotični sklep starešinstven, kot nepostaven, ovrгло. Ta dopis je bil povod jako živim razgovorom. Favetti-ev zagovornik dr. D. je prinesel v sejo že spisano pritožbo na ministerstvo zoper namestnikovo prepoved in sprožil nasvet, da naj se obravnjuje ta stvar kot nujna. Pajer-jeva stranka se je nujnosti in pritožbi sami vstavljala; obveljala je pa vendar nujnost z večino glasov in pritožba sprejela se en bloc z vsemi zoper 4 glasove. Večina vé sicer, da tudi pri ministerstvu težko kaj opravi, a hoče, da bi reč dozorela za državno sodnijo. Mestni statut goriški določuje, da za mestne uradnike veljajo ista pravila kakor za državne; gré tedaj za to, ali mora še le cesar dovoliti, da se pomiloščencu poprejšnja služba, oziroma pokojnina podeli, ali, če je gledé mestnih uradnikov starešinstvo samo kompetentno, storiti, kar mu je drago. — Sicer pa trdijo hudobni jeziki, da poglavitnemu sedanjemu nasprotniku in nekdanjemu prijatlu Favetti-emu, kakor tudi glavnemu njegovemu sedanjemu zagovorniku je več mar za nekaj družega, nego za F., kateri bi jima utegnili na poti biti, ko bi sem prišel; — da jima gré — pravijo — za županov stol, do kterega jima je F. le stopinjica. Eden izmed nju se hoče prikupiti s pobijanjem Favetti-evih zahtev zmerni mestni stranki in vladi, drugi pa s podpiranjem F—i-a skrajni italijanski stranki in večini sedanjih starešin. — Največi hrup v poslednji seji je pa nastal zastran nekega dopisa iz Gorice v „Neue fr. Presse“ tistega dne, kateri, omenivši dogodke v goriškem starešinstvu zastran Favetti-eve pokojnine, na zadnje še to pristavlja, da so v Gorici elementi, ki dišé po Pariški „komuni“ in F. da misli te ljudi za nevarne namene organizovati. Zoper to „obrekovanje“ na škodo našemu mestu — naši avstrijski Nici — hoče starešinstvo uradno krepko protestovati. P. je omenjeni sestavek, kot nedolžen, izgovarjal in se izrekel zoper nasvetovano oporéko. — Jaz sem hotel izpolniti s temi sporočili dopisniško dolžnost, sicer pa mislim, da Fav. ni vreden, da se toliko o njem govori in vlada ni modra, da njega in njegovo zadevo za tako važno ima.

Iz Košane. — Ker se je gosp. L. Dekleva odpovedal županstvu, je bil namesti njega za župana izvoljen g. Dominik Pupis.

Iz Vrhnike 9. avg. — Razglasile ste unidan, drage „Novice“, kako se našemu deželnemu jeziku godí v tukajšnjih pisarnicah; zdaj pa povedite tudi kupčevalcem, liferantom in agentom, da g. Mulej poleg tega, da se celó nič ne briga za §. 19. temeljnih državnih postav, ima dva obraza: z enim je ces. kralj. sodnik, z drugim pa je barantač z „Landesprodukten“, to je, z moko, vinom, slamo, raznimi žitnimi semeni, cementom, škriplom, lesenimi čevljarskimi žebli, in če treba, tudi s konji, travniki in pohištvo. Ta barantija pa ces. sodnika zaplete včasih v prav napačne homatije. Naj povem samo eno tako historijo: Pošteni posestnik in rodoljub J. F. kupi travnik in naredí v Ljubljani pri dohtarju pravilno kupno pismo. Ker je bil travnik potem njegova lastnina, se vé da pokosí in da hoče tudi senó peljati na dom. Al gosp. Mulej, ki

ni mogel poprej v kupčijo, se privleče bliskoma sè svojimi jogri, ustavi voznika zahtevaje, da mora senó na vago peljati, ker je njegovo. Ker pa se voznik brani, da brez dovoljenja svojega gospodarja ne sme tega storiti, pretepó ga Mulejevi jogri in tudi g. Obreza, v mogočnosti štiriindvajsetletnega županstva in „alter ego“ g. Mulej-a, se znosi nad ubozim voznikom, ki je za poboljšek dobil še zapor za popoldne in celo noč. To je dogodba, katero more spričati tudi sto ljudi. Kedar kupčijske zadeve njegove niso neugodne, takrat je g. Mulej prav mirna duša; al kedar gré kupčija navskriž, takrat pa pita te, bodi-si mlad ali siv starček, s tistimi „ljubeznjivimi“ psovkami, po katerih je gosp. Mulej na glasu krog in krog. Kdor ima toliko barantij po svetu kakor g. Mulej, res mora večkrat čmeren biti; al mi se drznemo vprašati: ali se tolika barantija vjema s cesarsko uradnijo? Okraj naš potrebuje možá, ki je ves za službo svojo; zato vprašamo gospoda ministra: ali so po njegovi volji taki gospodje, ki poleg sodniških aktov morajo zmirom misliti na ceno cementa, moke, žebljev, škčila itd. itd. itd., in ktere kupčijstvo lahko spravi v zadrege mnogovrstne. — Obračaje se pa s tem vprašanjem na sl. c. kr. ministerstvo pravosodja obrnemo se pa tudi z vprašanjem na sl. deželni odbor: ali je postavno to, da g. Obreza že čez 20 let županuje, občini Vrhniški pa še menda nikoli ni računa položil? Tudi šolski zaklad je v njegovih rokah (Vrhničanje moramo od vsacega bokala vina 1 krajc. v šolski zaklad plačati) in tudi o tem nismo še slišali, da bi se bil vsako leto položil in razglasil račun. Mi sicer ne sumimo, da bi se napake godile z gospodarstvom srenjskega denarja; al vedeti hočemo, kako stojimo, in tirjati moremo, da se zgodi, kar postava zahteva in kar storiti mora vsak kmetič, če je župan. Ali po takem g. Obrezo ni sram, da ne spolnuje postave, ker se vendar šteje, da spada v vrsto „nemške inteligencije“? Razun male pešice ljudi, ki so zavisni od g. Obreze v „finančnih“ zadevah, se čudi vsak Vrhničan, da on pri vsem tem, da še računa položiti ne utegne, se kakor smola drži županstva! Tako sta si sicer v vsem podobna zlahtnika Mulej in Obreza le zeló razločna v tem, da g. Mulej vsak dan rajtenga dela o barantijah svojih, g. Obreza pa nima časa, da bi vsaj enkrat vsako leto račun položil trgu našemu.

Iz okraja ljubljanskega. — V nedeljo popoldne med službo Božjo je v Št. Jurji poleg Šmarja v cerkev trešilo, 3 ljudi kar brž vbilo, več pa hudo poškovalo. Drugi pot prinesemo obširnejši popis te nesreče.

Iz Ljubljane. Zarja boljih časov se nam je prikazala 10. in 11. dne t. m.: ministerstvo Hohenwartovo začelo je spolnovati obljube svoje. Začeli smo tedaj gledati djanja, od katerih je bilo odvisno zaupanje, ki smo ga stavili v grofa Hohenwarta. Se vé da je to še le začetek delovanja njegovega; al začetek je tak, da se vidi, da je minister stvar prijel pri pravem koncu. Resničen je sicer pregovor, ki pravi: „ne hvali dneva pred večerom“, in res je, da še dolga pot je do tega, da vsi narodi moremo reči: „zdaj smo zadovoljni z ustavo“. Al kar sta nam po volji presvitlega cesarja našega prinesla 10. in 11. dan t. m. (glej „Novičarja“ iz Dunaja) je tako, da „živio“ kličejo slovanski narodi avstrijski in „bravo!“ ploskajo vsi pošteni Nemci, kterim v srce sega sprava posamesnih dežel avstrijskih. Da togotno s zobmi škripljejo hinavski liberalci in zagrizeni decembristi, to nam na besedo lahko verjamejo naši bralci; vsaj je treba le pogledati v časnike njihove, kako z besedo „das ist ein Scandal“ mečejo okoli sebe, kedar govore v českem grofu Clam-Martinicu, ki je vzajemno z dr. Riegerjem in dr. Pražakom dovršil z vlado in Čehi spravo, ki je glavni pogoj boljih

časov in notranjega mirú; ali če le tudi hude obraze pogledamo ljubljanskih konstitucionalcev više in male sorte in beremo v včerajšnjem „Tagbl.“, kar je pisaril neki vskok iz norišnice. — Ako se do zadnjega konca srečnoi zmeta sprava in se grofu Hohenwartu posreči popraviti to, kar so pokazili drugi ministri pred njim, tedaj bomo mi Kranjci ponosno rekli: „Kranjec je z bistrim ogleodom razmer deželnih in z avstrijskim srcem rešil Avstrijo“, kakor Čehi lahko o sebi rečejo, da so s železno stanovitnostjo pridobili deželam in narodom njihove pravice! — Kakor „novičar“ današnji kaže, razpuščeni so vsi deželni zbori taki, v katerih (razun Tirolskega) so tako imenovani „ustavoverci“ dosihmal zvonec nosili, ostali pa so taki zbori, v katerih je večina taka, ki se poganja za samoupravo (avtonomijo) dežel, pravo narodno in spravo vseh avstrijskih narodov. S tem cesarskim patentom je zavrženo načelo tiste nemškutarske koterije, ki se „verfassungsfreundlich“ (ustavoverska) kliče, in na njegovo mesto je stopilo načelo „ausgleichsfreundlich“ (spravoljubnosti). Slovani vsi, gotovo še bolj kakor Nemeč ali Italijan, hočejo ustavo (konstitucijo), al ta ustava mora biti avstrijska, vsem narodom enaka, ne pa ustava nemška, kakor je decemberska, po kateri le Nemeč gospoduje. Zdaj tedaj le veljá parola ta: „ali si spravoljuben? — ali pa si decemberski ustavoverec? Če si uni, si Avstrijan, — če si ta, si Prus, kteremu je treba iz poti iti. Naš deželni zbor ni razpuščen zato, ker večina njegova je spravoljubna. In da ni razpuščen, mu je to očitna zaupnica vladna. Zdaj čakamo le še družega djanja vladnega, namreč tega, da se tudi zaupni možje Slovencev pred začetkom deželnih zborov pokličejo v razgovor na Dunaj, in da vlada, kakor je to parlamentarni običaj, iz večine zborove izvoli deželnega glavarja. Národna večina ima pravico do tega. Ko so nemškutarski časniki (menda prav ljublj. „Tagblatt“) slišali, da dr. J. Bleiweis-a je trdna volja, da ostane to, kar je bil, in da nikakor ne hrepeni po stolu deželnega glavarja, če bi se mu tudi namenilo, brž so bili ti časnikarji s priliko „o grozdji in lesici“ pri roci. Ko so potem časniki govorili, da utegne dr. Costa postati deželni glavar, brž je bil strašen oginj v strehi kazinistov, penzionistov in družih taciš istov, ki predobro vedó, da dr. Costa, že bivši namestnik deželnega glavarja, bi bil tudi ves mož za to mesto. Ko se je tudi o dr. Razlag-u pisalo, da on utegne priti na to mesto, brž so skovali pretvezo, da ni Kranjec, še malo časa v deželi itd. Tako za vsacega, ki bi bil slovenskemu narodu po volji, imajo nesramne psovke, a samo do tega si vendar ne upajo, da bi konstitucionalci imenovali koga iz svoje koterije, da bi — razdiral, kar vlada zdaj ustanoviti hoče.

— C. kr. deželni predsednik pl. Wurzbach se je za zmirom odpovedal deželnemu poslanstvu, pripoznavši, da se zastopstvo vladno ne strinja s poslanstvom deželnim. Veliki posestniki si bodo tedaj namesti njega volili družega poslanca.

— C. k. deželni predsednik pl. Wurzbach se je z vladnim svetnikom Roth-om v nedeljo podal na Dunaj.

— Po soglasnem sklepu c. k. deželne komisije za novo cenitev zemljiških davkov je bil g. dr. Costa izvoljen, da potuje po celi deželi in bližnjih okrajih sosednih dežel v ta namen, da pregleda delovanje dotičnih okrajnih komisij in primerja postopanje naših komisij z vnanjimi; potem pa o vsem poroča c. k. deželni komisiji. Dosehmal je dr. Costa potoval v Litijo, Krško in Brežice na Štajarskem. Nadjati se je, da to potovanje dr. Costovo ne bode brez dobrega vspeha za prevažno preuredbo zemljiških naših davkov.

— (*V poslednji seji družbe kmetijske*) so se med drugim obravnavale sledeče reči: Za napravo srenjskih trtnic (Gemeinderebschule) je že iz državne podpore za leto 1869. podružnici v notranjski Bistrici, Metliki, Boštanji in Vipavi dovoljenih po 120 gold. Podružnica boštanjska obeta, da do prihodnje spomladi bode trtnica popolnoma gotova; metliška dela na to, da se ena napravi v Suhorji, druga v okolici črnomaljski; v Vipavi je občina v najem vzela zemljišče za njo in napravi trtnico; le iz Bistrice ni glasú. Delajmo, delajmo marljivo, da smo vredni podpore! — Razgovor je bil o popolni niži kmetijski šoli na Dolenskem in o vinski in sadjerejski šoli v Vipavi. Obe zelo potrebni ste odvisni od sklepa prihodnjega deželnega zbora. — Vitez Gutmansthal povdarja potrebo, da bi se skrbelo za to, da bi kranjski svilorejci mogli svoj pridelek lahko prodati. Dr. J. Bleiweis razlaga, kaj da že je družba kmetijska v ta namen storila, pa se jej ni posrečilo zdatno pomagati, ter nasvetuje poslednjič, naj se družba obrne do svilorejskega društva v Metliki, da to reč, ki je gotovo važnejše kakor vse drugo, za celo deželo v roke vzame. Nasvet ta se je sprejel enoglasno. — Zarad 3 sejmov v Studencu na Notranjskem je odbor sklenil poročati c. k. deželni vladi, naj jih dovoli.

— (*V deželnem šolskem svetu*) je v seji 10. t. m. dr. Costa bral načrt predloga, v katerem deželni šolski svet ministerstvu nauka željo izrekuje: naj se namesti dveh nadzornikov srednjih šol, ktera ne bivata v naši deželi, bi imenoval le eden, slovenskega jezika popolnoma zmožen in v Ljubljani bivajoč. Dr. Vrečko je razodeval skrb, da en sam nadzornik ne bode zadoštoval nadzorstvu humanističnih in realističnih predmetov. Obveljal je sklep po predlogu dr. Costovem. — Potem se je začela razprava nove postave za osnovo višje realne šole. Pred obravnavo posamnih razdelkov predlaga dr. Bleiweis nasvet: „deželni šolski svet naj izreče, da namesti štirirazredne niže realke naj se raje naredi realna gimnazija, ker po novi osnovi realk se dijaki v nižih razredih razun latinskega jezika le blizo to učijo, kakor dijaki niže gimnazije, mladež, 10 ali 11 let stara, pa še ne kaže v tej starosti, ali ima talent za tehniške, obrtnijske in enake študije, in če se pozneje razvidi, da ga nima, so zgubljena leta in stroški začete realke. Dr. Costa podpira ta predlog, za ktere ga je bil tudi šolski odsek deželnega zbora. Al predlog je padel; vsi drugi svétniki so protiglasovali. — Rokopis slovensko-latinske slovnice prof. Žolgarja ni bil odobren, pa tudi rokopisa profesorjev Horvata in Žepiča potrebujeta preuredbe. Pri tej priliki naznanja dr. Bleiweis, da prof. Janko Pajk za tisek pripravlja latinsko-slovenski slovar za srednje šole. — Službo učitelja v Št. Jerneji na Dolenskem je kapitel novomeški kot patron podelil učitelju Saje-tu v Predosljih. — Šoli v Zaspu na Gorenškem je bila puščena podpora z 30 gold. iz normalnega šolskega zaklada. — V odsek, ki naj šolskemu svetu poroča o učnem jeziku v srednjih šolah so bili po predlogu dr. Bleiweisa izvoljeni: prošt dr. Poglačar, dr. Costa, prof. Šolar.

— (*Iz seje deželnega odbora 11. avgusta.*) Po dopisu telegrafiskega nadzorstva v Trstu se bode v kratkem brzojavna potéza (telegraf) raztegnila od Gorice skozi Ajdovščino do Idrije, kjer se bo postaja napravila, in skozi Vipavo do Postojne. Po želji omenjenega nadzorstva je deželni odbor dal to razglasiti po dotičnih županijah, da posestniki svetá, kjer se bodo za nove telegrafe koli postavljali, ne bodo dela ovirali, temveč to koristno napravo podpirali. — Zidanje novega gospodarskega poslopja (poda, hleva, svisli) P. P.

Glavarjevega beneficijata v Komendi je deželni odbor sklenil oddati po dražbi, ktera bo dopoldne 28. dne tega meseca v pisarnici deželnega odbora. Zarad preuredbe in prizidanja P. P. Glavarjeve siromašnice in bolnišnice v Komendi bode pa deželni odbor v prihodnjem deželnem zboru dotične predloge stavil.

— (*Zdravstveni svet*) je imel 14. dne t. m. svojo mesečno redno sejo. Na vprašanje c. kr. deželne sodnije: ali dr. M. Samec v Kamniku je zmožen opravljati službo sodniškega zdravnika, je bil enoglasno sprejet predlog dr. Stöckl-na, da je popolnoma zmožen, in le čuditi se je, da ga kamniška sodnija ni prec porabila za ta posel, ker v Kamniku ni družega doktorja. — O drugi točki: ali je iz zdravstvenega obzira sedanje ljubljansko pokopališče pripravno, ima se tedaj razširiti ali ne, je izrekel zdravstveni svet sledeče misli: Ker je gotovo, da hiše in druga poslopja bodo se večidel le zidale okoli kolodvorov južne in gorenske železnice, in ker se mesto zmirom bolj pomikuje proti pokopališču, tedaj sedanji prostor nikakor ni pripraven za pokopališče. Ako pa dotični oblasti nasproti tej temeljito dokazani rzsodbi zdravstvenega sveta vendar mislijo razširiti sedanje pokopališče, potem se nasvetuje sledeče: 1) mrtvašnica naj se prestavi in sicer na levi konec pokopališča, — 2) zidanje novih poslopij okoli pokopališča naj se pripušča le 25 sežnjev od pokopališča, — 3) kjer se ljudstvo v Ljubljani po novih fabrikah itd. množi in po takem ga tudi več umrje, ne bode za dolgo časa pomôglo razširjenje pokopališča, toraj naj dotična oblastnija že zdaj in neprenehoma misli in dela na to, da se kje drugej napravi novo pokopališče, bolj oddaljeno od mesta in na pripravejšem kraji. Ti predlogi, po nasvetu prof. Valente, so bili po temeljiti debati enoglasno sprejeti.

— (*Četrty letni zbor dramatičnega društva. Konec.*) Pred volitvijo odbora je omenil g. prvosednik Grasselli, naj bi se društvu posrečilo, postaviti društvu vodstvo, ktero bode kos težavni nalogi, naj bi se volil prvosednik, ki bode bolje nego on mogel delati za društvo. (Ugovor zbora.) Srčno hvalo izreka odboru, posebno pa neutrudno in brezsebično z izgledno marljivostjo delajočemu blagajniku g. Žagarju in podpredsedniku dr. Drag. Bleiweisu. — Prvosednik in blagajnik izrekata željo, naj se volijo namestu njih drugi. Gosp. Murnik nasvetuje povdarjaje vspešno delovanje obeh imenovanih gospodov, naj jih občni zbor voli per acclamationem, kar se tudi zgodi. Ko pa izrečeta, naj se voli z listki, se vrši volitev po listkih. Enoglasno voljen za prvosednika bil je zopet g. Grasselli, isto tako za blagajnika g. Žagar, v odbor pa gospodje: dr. Bleiweis Dragotin, Drenik Franjo, Erjavec Franjo, Guttman Emilij, Jeločnik Anton, Nolli Josip, dr. Poklukar Josip, dr. Zarnik Valentin, Ravnikar Franjo. Gosp. Grasselli omeni, da akoravno težko, prevzame častno volitev in se zahvali za zaupanje, vendar hoče položiti svoje mesto, ako ga odbor ne bi podpiral. Gosp. Žagar sprejme volitev. Oboje se z veseljem vzame na znanje. Načrt pravil se je potrdil in so se odobrile preuredbe, ktere je nasvetoval odbor. — Tajnik g. Nolli stavi predlog o izdavi letopisa, ktere ga pa po debati za in zoper izdavo zopet nazaj vzame. — Po zboru je bila prav živahna pevska veselica v čitalnični gostilni.

— (*Odbor slovenske Matice*) ima 31. dne t. m. 22. skupščino. Obravnave bodo sledeče: 1. Prebere in potrdi se zapisnik 21. skupščine. 2. Tajnikovo poročilo o važnejših svareh; o sprejemu novih družbenikov, o volitvi novih odbornikov, o prošnjah za Matične knjige. 3. Blagajnik prebere račun o preteklem društvenem letu, in proračun za prihodnje leto, ki ju ima odbor

predložiti 7. občnemu zboru. 4. Odsekovo poročilo o osnovi lastne Matič. tiskarnice. 5. Odsekovo poročilo o udeležbi pri občnem naučnem rečniku v srbsko-hrvatskem in bulgarskem jeziku. 6. Dr. Gr. Krekovo poročilo in nasvet o Stanko Vrazovi slovensko-slovstveni ostalini. 7. Odsek za izdavo malega naučnega slovnika predlaga na ogled abecedni imenik o predmetih, ki bi se imeli obravnavati pod črkami A B C. 8. Kedaj bodi 7. občni zbor. 9. Posamesnih odbornikov nasvetje.

— (*Protest zoper sklep ljubljanskega gemeinderatha*) o učnem jeziku je sklenilo tudi katol. politično društvo ljubljansko v svojem shodu 6. dne t. m.

— (*Skušnje godnosti v ljubljanski gimnaziji in realki.*) Pretekli torek — pripoveduje „Danica“ — so osmošolci dovršili godno preskušnjo. Izmed 39 očitnih učencev jih je na zadnje delalo jo le 29, in izmed le-téh dodelalo prav dobro 8, dobro pa 17, in štirje so za več ali manj časa odleteli. Vršila se je v mirnejšem času — zunaj šolskega leta — mirnejše; tudi se je nadzornik K. Holcinger neki vedel, kakor da bi jo zadnjikrat bil vodil v Ljubljani. — Na realki je bila že unega meseca pod vodstvom Vrečkotovim. Izmed vseh 10 učencev VI. razreda se jih je bilo oglasilo k godni preskušnji 7, ki so jo razun dveh tudi izdelali.

— (*Birmali*) bodo milost. škof 22. dne tega meseca v Št. Rupertu in 23. dne v Mokronogu na Dolenškem.

— (*Strašen ogenj je skor celo vas Vižmarje blizo Ljubljane*) pokončal v pondeljek. Začelo je dopoldne goreti in gorelo je skor celi dan. Slišimo sicer, da je precej gospodarjev zavarovana imelo svoja pohišta; al kaj ko jim je pogorelo mrve in mnogo družega, menda tudi živine, kar se navadno ne zavaruje! Škoda je tedaj silna. Kako se je ogenj začel, nam ni še znano. Od g. župana pričakujemo obširnejšega popisa te nesreče. Danes pa že kličemo dobrotnike na pomoč ubogim pogorelcem, ki so tem več usmiljenja vredni, ker s tem, da jih je bilo več zavarovanih, kažejo, da niso zanikerni gospodarji. Usmilite se tedaj revežev in pošljite vredništvu „Novic“, kar morete, da se rešijo silnih nadlog! — Komaj pa je v Vižmarjih ugasnil ogenj, začelo je včeraj popoldne goreti v Poljanah, ne deleč od Št. Vida in Vižmarjev, in, kakor slišimo, pogorelo je 5 ali 6 hiš. Tudi o tej nesreči pričakujemo natančnega poročila. Tedaj tudi ti reveži trkajo na vrata usmiljenih ljudi! — Danes ponoči pa je v Dravljah hlev pogorel. Tako je cela ta okolica trikrat poredoma v velikem strahu bila.

— „Tagblatt“ je unidan dijakom gimnazije ljubljanske, ki so pred razhodom na viša učilišča osnovali si veselico, slavo pel za to, da nemškutarijo, da niso mračnjaki in da le dva izmed njih se podasta v bogoslovje! Če je vse to res, kar je „Tagbl.“ pisaril o tej razhodnici, ki se vse drugače glasí kakor druga leta (kajti „Tagbl.“ se po svoji navadi trikrat zlaže, če dvakrat zine) ne zavidamo teh gospodov, da jih na srce pritiska „Tagblatt“. Al to nado imamo, da kmalu predrugačijo svoj program. Mladina sploh je podobna moštu, ki še le izvreti mora, da se pokaže, kakošno bo vino. Preveliko skušinj imamo, da ne bi čakali pri šolski mladeži še le zrelejših let, predno moremo soditi tako ali tako.

— Prebivalcem v Dolskem, pri sv. Heleni, na Vrhpolji, Hribcu in v Moravčah, posebno pa še gg. Vodetu, župniku pri sv. Heleni, gostilničarju na Vrhpolji, županu Moravškemu, Ravnikarju, Koširju, dekanu Tomanu, Jurketu in rodbini Koširjevi se presrečno zahvaljuje za prijazni in gostoljubni sprejem „Sokol“.

Vsem, ki so gosp. Košenini-ja po zadnjem njegovem potu spremili, izreka presrečno zahvalo
žlahta.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Trije cesarski patenti od 10. in 11. dne t. m. nam oklicujejo sila važne sklepe Njegovega Veličanstva, ki so vsacega poštenega Avstrijana navdali z velikim veseljem. Prvi patent razpušča sedanji državni zbor, čegar prevzetne centralistične večine bili smo že siti do grla, in namesti njega ukazuje nove volitve. — Drugi patent razpušča deželne zборе 1) v dolnji in 2) gornji Avstriji, 3) Salcburgu, 4) na Štajarskem, 5) Koroškem, 6) Moravskem, 7) v Šleziji in 8) na Tirolskem, ter ukazuje, da nove volitve se imajo brž pričeti. — Tretji patent oklicuje, da deželni zbori 1) na Českem, 2) v Galiciji, 3) Dalmaciji, 4) na Kranjskem, 5) v Bukovini, 6) Vorarlbergu, 7) Istriji, 8) Gorici in 9) Trstu ostanejo kakor so, in se skličejo v zborovanje na 14. dan prihodnjega meseca septembra.

V zборе, ki niso razpuščeni, stavi vlada zupanje, da jej bodo pripomogli, da se doseže sprava in živo zaželeni mir se vrne med narode. Pri unih pa, ki jih je razpustila, nadja se, da nove volitve bodo odstranile dokaj tacihi ljudi od poslanstva, ki nič nečejo vedeti niti slišati od besed, ki jih je presvitli cesar izjavil že pred 3 leti, rekši: „jaz hočem mir imeti med svojimi narodi“. Da pa je razpuščen tudi tirolski zbor, čegar večina je spravoljubna, vzrok je mendo to, da se vlada morebiti nadja, da zdaj tudi tirolski Lah pridejo v deželni zbor, kteremu so se dozdej popolnoma odtegnili.

Iz vsega je očitno, da prevažni bodo prihodnji deželni zbori, in sicer tako važni, da dozdej še nikoli tako.

Francosko. Iz Pariza. Obravnava z zatoženci pariškega punta se je začela v Versaillu. To je v resnici velikanska obravnava, kjer 15.000 je zatoženih, drugih 15.000 vjetih so že oprostili zarad pomanjkanja dokazov. Da se obravnava hitreje dožene, so zatožene razdelili v tri vrste. Prva vrsta obsega člane pariške puntarske srenje (komune) in centralnega njenega odbora, in sicer ne samo tiste, ki so vže v zaporu, ampak tudi one, kateri so po glasu mrtvi ali ki so zbežali in se obsodijo „in contumaciam“. Ta vrsta šteje 105 oseb; od teh je pa vjetih le 20. V drugo vrsto je sodnija djala vojake (puntarje), kateri so na priliko kot vojskovodji ob času obsedanja Pariza po versailski armadi zastopali Pariško komuno. V tretjo vrsto štejejo one, ki so kot podpihovalci ljudstva vspešno služili pariškemu puntu, na pr. vjeti časnikarji. Ostali sodelavci grozovitega punta bodo obsojeni v četah od 20 do 30 oseb. Kakor je bilo že omenjeno, je vjetih do zdaj le 20 pravih glavarjev, vsi drugi so ali zbežali ali so bili pobiti v zadnjih bojih v Parizu. (Kon. pr.)

Milodari za pogorelce. Gosp. baron Anton Zois je vredništvu blagovolil izročiti 80 gold. za pogorelce v Petelinjah, 40 gold. v Radokovi vasi, 30 gold. pa v Belškem, ki smo jih poslali dotičnim fajmoštrom.

Loterijne srečke:

v Gradcu	} 12. avg. 1871:	57.	67.	52.	40.	90.
na Dunaji		80.	5.	44.	70.	47.

Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji 26. avgusta.